



## АВТОРСЬКЕ ПРАВО НА ІНТЕРВ'Ю ТА ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

**Сергій Бутнік-Сіверський,**  
*студент п'ятого курсу юридичного факультету  
міжгалузевого інституту управління, бакалавр права*

*Проаналізовано авторсько-правову охорону інтерв'ю в Україні. Надамо конкретні пропозиції щодо її вдосконалення.*

**Ключові слова:** інтерв'ю, авторсько-правова охорона інтерв'ю, співавторство, опублікування інтерв'ю, винагорода за використання інтерв'ю.

**I. Вступ.** В умовах розвитку засобів масової інформації найбільш поширеною стала форма спілкування у вигляді інтерв'ю. Сьогодні суспільні відносини, пов'язані зі створенням і використанням інтерв'ю, ще недостатньо врегульовані законодавством України. Тому набувають актуальності дослідження щодо вдосконалення їх правової регламентації.

**II. Постановка завдання.** Метою цієї статті є аналіз авторсько-правової охорони інтерв'ю в Україні і внесення пропозицій щодо її вдосконалення.

**III. Результати.** Інтерв'ю (англ. *interview*, букв. — зустріч, бесіда) — це жанр публіцистики, розмова журналіста з політичним, громадським або іншим діячем з актуальних питань [1]. Крім того, така розмова

призначена для опублікування в пресі, передачі по радіо або телебаченню. В словнику-довіднику інтелектуальної власності зазначається, що це певна форма творчої співпраці журналіста з людиною (чи групою осіб).

Існують такі види інтерв'ю:

- інтерв'ю-монолог (суцільна розповідь особи у відповідь на запитання, запропоноване журналістом),
- інтерв'ю-повідомлення (лаконічний виклад бесіди кореспондента з компетентною людиною),
- інтерв'ю-зарисовка (крім змісту бесіди, передбачається також розкриття обставин, за яких відбувається розмова),
- інтерв'ю-роздум (розгорнутий коментар до факту, події) [2].

Спробуємо охарактеризувати авторсько-правову охорону інтерв'ю в Україні.

В ч.3 ст.13 Закону України "Про авторське право і суміжні права" [3] (далі — Закон) зазначається, що авторське право на інтерв'ю є співавторством. Співавторами інтерв'ю є особа, яка дала інтерв'ю, та особа, яка його взяла. На підставі цього можна зробити висновок, що інтерв'ю є об'єктом авторського права. Однак в переліку об'єктів авторсько-



го права про інтерв'ю не згадується (ст.8 Закону). Це пояснюється тим, що зазначений перелік не є вичерпним, а має лише орієнтовний характер. Якщо певний творчий результат не підпадає хоча би під один із зазначених у Законі вид творів, але відповідає всім критеріям охороноспроможності, він визнається твором і користується правовою охороною на загальних підставах [4]. Очевидно законодавець відніс до цієї категорії творів і інтерв'ю. Таким чином, якщо інтерв'ю не буде відповідати критеріям охороноспроможності, то воно не буде охоронятися авторським правом. До критеріїв охороноспроможності відносять: творчий характер і вираження в будь-якій об'єктивній формі [5]. Творчий характер означає, що інтерв'ю повинно полягати не в простому з'ясуванні якихось відомостей, а в живому спілкуванні з людьми, що дає змогу довідатися про їхні думки, оцінки тих чи інших подій, причини вчинків тощо. Інтерв'ю не повинне зводитись до механічного відтворення відповідей на довільно поставлені запитання [4]. Вираження в об'єктивній формі означає, що інтерв'ю повинно бути таким, щоб його можна було відтворити, сприйняти. Форма може бути різною: запис на плівці, компакт-дису, на паперовому носії тощо.

Поняття терміну "інтерв'ю" Закон не розкриває, хоча, як було зазначено вище, в ст.13 Закону про інтерв'ю згадується. На нашу думку, така відсутність визначення терміну є недоліком законодавства України. Не кожне інтерв'ю є об'єктом авторського права, а лише те, що має творчий характер і вираження в об'єктивній формі. Останнім критерієм охороноспроможності во-

лодіє практично кожне інтерв'ю, а от творчим характером — не завжди. Тому саме на ньому потрібно акцентувати увагу під час запровадження такого терміну в Законі.

Необхідно звернути увагу також на те, що авторсько-правова охорона поширюється тільки на форму вираження твору і не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть, якщо вони виражені, описані, пояснені, проілюстровані у творі. На думку Л. Глухівського, з цього випливає, що закон про авторське право не захищає суті розмови та ідей, зафіксованих у запитаннях і відповідях інтерв'ю, але він захищає форму висловлення запитань і відповідей, тобто конкретні слова і їх послідовність. Варто також мати на увазі, що закон не вважає об'єктом авторського права повідомлення про новини дня, або поточні події, що мають характер звичайної пресінформації. Отже, якщо інтерв'ю побудоване лише на такій тематиці, то воно не буде підлягати авторсько-правовій охороні [6]. Наприклад, якщо в інтерв'ю, яке дав депутат стосовно щойно прийнятого законодавчого акту, висвітлюються новини дня, то на таке інтерв'ю авторське право не поширюється. Однак, на нашу думку, *якщо в інтерв'ю присутні певні розмірковування депутата щодо можливих наслідків прийняття цього акту, його впливу на ті чи інші суспільні відносини в майбутньому тощо, то таке інтерв'ю буде мати вже творчий характер і охоронятися авторським правом на загальних підставах.*

На наш погляд, інтерв'ю не може бути створене одним автором, обов'язково повинно мати місце співав-



торство. Співавторство — це авторське право двох або більше осіб, спільною творчою працею яких створено твір [7]. Воно належить співавторам спільно, незалежно від того, становить такий твір одне нерозривне ціле чи складається з частин, кожна з яких має самостійне значення. В цивільно-правовій теорії співавторство поділяється на два види: нероздільне співавторство — коли твір являє собою єдине нерозривне ціле, частини якого не мають самостійного значення, і роздільне співавторство — коли твір є єдиним, але складається з частин, які мають самостійне значення, і при цьому відомо, ким з авторів створено ту чи іншу частину [8]. С. Слободян зазначає, що оскільки в інтерв'ю чітко визначаються творчі внески обох осіб: яка бере інтерв'ю і яка його дає, то співавторство на інтерв'ю слід вважати роздільним [9]. На наш погляд, така думка є спірною, тому що інтерв'ю є одним нерозривним цілим. Запитання і відповіді, що містяться в ньому, не мають самостійного значення, їх неможливо використовувати окремо, тому що вони обумовлюють одне одного, знаходяться в тісному зв'язку та пов'язані в часі.

Розмежування роздільного і нероздільного співавторства має велике практичне значення. Визнання співавторства нероздільним означає, що авторські права як на твір у цілому, так і на будь-яку його частину здійснюються авторами спільно. У кожного з авторів немає в цьому випадку самостійного об'єкта авторських прав, правами на який би він міг розпорядитися на власний розсуд [8]. Відповідно до ч.1 ст.13 Закону, якщо твір, створений у співавторстві, утворює одне нероз-

ривне ціле, то жоден із співавторів не може без достатніх підстав відмовити іншим у дозволі на опублікування, інше використання або зміну твору. Отже, виходячи з положення цієї статті, право на опублікування інтерв'ю має не лише особа, яка його взяла, а й особа, яка дала інтерв'ю. Тобто, якщо, наприклад, інтерв'юер після проведення інтерв'ю вирішив його не опубліковувати, то особа, яка його дала, виходить, буде мати право опублікувати його самостійно, що, на наш погляд, є абсурдним і практично неможливим.

Щодо права інтерв'юера на опублікування інтерв'ю, то воно обмежується ч.3 ст.13 Закону, в якій зазначається, що опублікування запису інтерв'ю допускається лише за згодою особи, яка його дала. Цим законодавець посилює захищеність осіб, які дають інтерв'ю. Постає питання в якій формі має бути виражена ця згода. Згідно зі ст.33 Закону, договори про передачу прав на використання творів укладаються у письмовій формі. В усній формі може укладатися договір про використання (опублікування) твору в періодичних виданнях (газетах, журналах тощо). Однак, хоча закон дозволяє застосовувати усну форму договору, на нашу думку, надійніше буде укладати такий договір саме у письмовій формі. Адже у разі виникнення спору і вирішення його в судовому порядку, договір буде підтвердженням згоди на опублікування інтерв'ю і може бути письмовим доказом у справі.

На інтерв'ю, які беруть радіожурналісти і тележурналісти, також поширюються норми закону щодо авторського права на інтерв'ю. Однак, якщо радіо- чи телеінтерв'ю відбувається у прямому ефірі, то момент



створення інтерв'ю і момент його оприлюднення у часі збігаються. Тому якщо особа, яка дає інтерв'ю, погоджується з тим, що інтерв'ю буде проведено в прямому ефірі, то, на нашу думку, можна вважати, що ця особа дає згоду на його оприлюднення.

На особу, яка дала інтерв'ю, поширюються всі особисті немайнові і майнові права автора, передбачені Законом. У тому випадку, коли особа, яка дала інтерв'ю, дозволила його опублікування, тобто передала своє майнове право іншій особі, за нею все одно залишаються всі особисті немайнові права, зокрема, право на визнання свого авторства, шляхом зазначення свого імені на творі, право вимагати збереження цілісності твору і протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору, або будь-якому іншому зазіханню на твір, що може зашкодити честі і репутації автора. Особа, яка дає інтерв'ю, має право також заборонити згадування свого імені, наприклад, якщо вона є потерпілою під час вчинення злочину, який обговорюється в інтерв'ю, або в її відповідях має місце певна конфіденційна інформація або в інших випадках, якщо особа бажає залишитись анонімом.

Одним із майнових прав автора є право на виплату винагороди за будь-яке використання твору. Згідно з ч.4 ст.13 Закону, винагорода за використання твору належить співавторам у рівних частках, якщо в угоді між ними не передбачається інше. Однак, особа, яка бере інтерв'ю, найчастіше працює в певній організації за трудовим договором (контрактом) або за цивільно-правовим договором. Отже, в такому випадку буде мати місце авторське

право на службовий твір. Згідно зі ст.16 Закону, виключне майнове право на службовий твір належить роботодавцю, якщо інше не передбачено договором між автором і роботодавцем. За створення і використання службового твору автору належить авторська винагорода, розмір та порядок виплати якої встановлюється договором між автором і роботодавцем. Таким чином, враховуючи те, що винагорода за використання твору належить співавторам у рівних частках, особа, яка дала інтерв'ю, буде мати право на отримання половини винагороди виплаченої журналістові роботодавцем. На наш погляд, це не зовсім справедливо, тому що журналіст просто виконує свою роботу, за яку має отримувати належну плату. Виплатою ж гонорару особі, яка дала інтерв'ю, на нашу думку, має займатися безпосередньо та організація, в якій журналіст працює. А для цього організація має укласти договір з особою, яка дала інтерв'ю.

#### IV. Висновки.

1. З метою впорядкування суспільних відносин, які виникають під час створення і використання такого об'єкта авторського права як інтерв'ю, пропонуємо статтю 1 Закону України "Про авторське право і суміжні права", в якій визначаються терміни, що вживаються в законі, доповнити наступним абзацом: "інтерв'ю — призначена для оприлюднення розмова, що має характер творчої співпраці осіб, які беруть в ній участь. Ними є особа, яка дала інтерв'ю, та особа, яка його взяла".
2. У разі якщо особа, яка буде давати інтерв'ю, претендує на ви-



нагороду, то їй потрібно завчасно укласти договір з організацією, в якій працює особа, яка буде брати інтерв'ю. В договорі — передбачити розмір авторської винагороди. Інакше отрима-

ти її в майбутньому без укладення угоди з організацією буде проблематично. ♦

### Література:

1. *Словник іншомовних слів / за ред. Мельничука О.С. — К.: Головна редакція УРЕ, 1974 р. — с. 288.*
2. *Інтелектуальна власність: словник-довідник / За заг. ред. О.Д. Святоцького. — Том 1. — К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2000.— с. 107.*
3. *Відомості Верховної Ради, 2001. — № 43. — ст. 214.*
4. *Охорона інтелектуальної власності в Україні / Довгий С.О., Жаров В.О., Зайчук В.О. та ін. — К.: Форум, 2002. — с. 41 — 42.*
5. *Право інтелектуальної власності / За ред. О.А. Підпригози, О.Д. Святоцького. — К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2002. — с. 130.*
6. *Глухівський Л.. Співавторство і авторське право на інтерв'ю // Інтелектуальна власність, 2002. — №2 — 3. — с. 19.*
7. *Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. — Том 5. — К.: "Укр. енцикл.", 2003 р. — с. 586.*
8. *Охорона інтелектуальної власності в Україні / Довгий С.О., Жаров В.О., Зайчук В.О. та ін. — К., 2002. — с. 56.*
9. *Слободян С.. Інтерв'ю як об'єкт авторського права // Інтелектуальна власність, 2006.— №3. — с. 17.*

### ЦІКАВО ЗНАТИ

## СМАЧНИЙ ЗАПАХ РЕКЛАМИ

Досить незвичний рекламний щит з'явився в Сан-Франциско з рекламою продукції, що виготовляє California Milk Processor Board. Звичайний плакат з написом "Отримав молоко?", розташований на автобусній зупинці, видається не зовсім такий простий. "Немає нічого кращого ніж склянка холодного молока з тільки що випеченим святковим печивом", - пояснює смисл нового плакату. Справа в тому, що будь-який перехожий, який опиняється поблизу цього щита, відчуває запах шоколадного печива. Цей запах генерується завдяки спеціальним смужкам, створеними нью-йоркською компанією Arcade Marketing.

За матеріалами: <http://www.Membrana.ru/>